Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

18.10.2017

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto

Viite: HE:106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Keski-Suomen ELY-keskuksen kirjallinen lausunto valtion vuoden 2018 talousarvioehdotuksen työllisyyden edistämistoimista

1) Työllisyyden edistäminen vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa: kipupisteet ja riskikohdat

Teknologia kehittyy nopeammin kun siihen ehditään reagoida. Nopeasti päivittyvät teknologiat luovat aivan uudenlaisia tarpeita muunto- ja täydennyskoulutuksille. Digitaalisten sovellutusten käytön lisääntyminen vaatii nopeaa reagointia osaamisen varmistamisessa. Esimerkiksi koulutuksessa oppiminen täytyy keskittää niihin asioihin, joita kussakin yrityksessä tarvitaan parhaillaan. Tämä ei ole käytännössä helppoa, koska yrityksillä on harvoin aikaa työntekijän ohjaamiseen. Uudenlaisen muuntokoulutuksen pohjana voisi olla täysin muu kuin ICT-ala, jonka päälle koulutetaan yrityksissä tarvittavaa It-alan osaamista.

Täysin toisen alan tausta ja kokemus voi auttaa ymmärtämään ja kehittämään uudenlaisia palveluita ja tuotteita ja edistää uuden työn syntymistä. ICT-osaaminen (esim. nykyaikainen ohjelmointi/koodausosaaminen) puolestaan vahvistaa näitä uusia palveluita ja tuotteita rakentumaan markkinoille hyötykäyttöön. Tästä esimerkkinä liiketoiminnan vahva tausta, joka yhdistetään toimiviin ICT- työympäristöihin ja ratkaisuihin, voidaan tuote jalostaa kaupalliseksi tuotteeksi markkinoille nopeammin kuin pelkillä ohjelmisto tai kaupallisilla taidoilla.

Pirstoutuva työelämä tulee saattamaan yhä useamman työntekijän tilanteeseen, jossa on tehtävä useampaa työtä. Eurostatin tilastojen mukaan Suomessakin kahta työtä samaan aikaan tekevien määrä on jo yli 140 000. Vaikeuskerrointa lisää, kun sama henkilö joutuu yhdistämään useampia seuraavia: työ, yrittäjyys, opiskelu ja osa-aikatyöttömyys. Työllisyyden edistäminen nk. uuden työn toteutumassa edellyttää toimeentulon turvaverkoilta yhteensopivuutta, ettei työn vastaanottaminen tai osa-aikayrittäjyys estyisi kannustusloukun vuoksi.

Lisäksi entistä enemmän työpaikoilla tarvitaan sosiaalisia taitoja, johtamistaitoja sekä myös elämänkokemusta (eri-ikäisiä työntekijöitä), koska työyhteisöjen yhteistyö- ja tiimityötaidot korostuvat työelämän siirtyessä entistä enemmän kansainväliseksi toiminnaksi ja asiantuntijatyöhön. Johtamis- ja yrittäjyystaitojen perusteet täytyisi jatkossa olla myös osana tulevaisuuden muuntokoulutuksia.

2) Työvoiman kysynnän ja tajonnan kohtaanto-ongelma. mm. ongelman merkittävyys, toimien vaikuttavuus, työvoiman saatavuuden kehittämistarpeet

Työvoiman kohtaanto-ongelma on merkittävä ja valtiovallan taholta jatkuvaa huomiota vaativaa, jotta työelämän pyörät saataisiin pidettyä pyörimässä. Samalla kun ihmisiä saadaan töihin, pystytään ehkäisemään monia syrjäytymiseen liittyviä ongelmia.

KESKI-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Puhelin 0295 024 500
www.ely-keskus.fi/keski-suomi
PL 250
40100 Jyväskylä

Elinkeinoelämän kasvu jatkuu arvioiden mukaan voimakkaana. Vahvoina toimialoina ovat rakentaminen, metsäteollisuus, teknologiateollisuus ja palvelualat. Korkeasta työttömyydestä huolimatta tai juuri siitä syystä rekrytointi-ongelmat ovat lisääntyneet ja lisääntyvät edelleen. Työvoiman rekrytointivaikeuksia on rakentamisen ja rakennusteollisuuden toimialoilla, konetekniikan ja tuotantotekniikan toimialoilla, metsäteollisuudessa ja sitä palvelevissa toiminnoissa, KIBS-aloilla ja tietotekniikkapalveluissa sekä matkailua palvelevilla toimialoilla. Työvoimatarpeisiin pystytään kohtuullisen hyvin vastaamaan TE-hallinnon (ELY-keskus, TE-toimisto), oppilaitosten ja yritysten yhteistyöllä. Varsinkin yhteishankinnassa prosessit on kehitetty erittäin toimiviksi ja työnantajan aikaa säästäviksi. Työvoimakoulutuksena tarjotaan lyhytkestoista täsmäkoulutusta ja mahdollisuuksien mukaan yrittäjän tiloissa ja välineillä tapahtuvaa koulutusta.

Vaikka rekrytointiongelmiin voidaan pitkälti vastata alueen omin voimin, toivotaan valtakunnan tasolla ratkaisuja siihen, miten perustutkintojen tasolla pystyttäisin huolehtimaan työelämän muutoksen huomioimisesta ja tutkintojen muuntautumiskyvystä. Huomiota on syytä kiinnittää myös työvoiman mahdollisuuksiin liikkua päivittäin / viikoittain sinne, missä työtä on tarjolla.

3) Työnvälityksen kipupisteet ja kehittämishaasteet. mm. sähköiset TE-palvelut ja yksityiset työvoimapalvelut

Sähköiset palvelut nopeuttavat ja joustavoittavat asioimista. palvelujen kehittämisessä on kuitenkin huomioitava asiakasryhmät, joiden valmiudet käyttää palveluja ovat heikommat. Tähän ryhmään kuuluvat maahanmuuttajat, joiden joukossa on paljon asiakkaita ilman suomalaisen yhteiskunnan edellyttämää peruskoulutusta ja sitä kautta saatua valimiutta sähköisten palvelujen käytöstä. Toinen kriittinen ryhmä on noussut esiin peruskoulusta valmistuvien seurannassa. Tutkijat ovat osittaneet 15-vuotiaista 5-10%:lla ei ole riittävää luku- ja kirjoitustaitoa arjen asioiden hoitamiseen. Tämän ryhmän palveluissa sähköinen palvelu on haastava.

Yksityisten työnvälityspalvelujen kilpailuttamisessa edellytetään hankinnan tekijältä hyvää työnvälitysprosessin osatekijöiden tuntemusta, jotta palvelu olisi riittävän laadukasta työnantajille ja työnhakijoille.

Ylijohtaja Pasi Patrikainen

Yksikön päällikkö Lea Goyal